

Prunkande poetiska platser

BARRSKOGARNAS BARN

Författare: Eva-Stina Byggmästar

Förlag: Schildts Söderströms

NORRUT

Författare: Gurli Lindén

Förlag: Rosengårdens förlag och studier

FÄRJESÅNGEN

Författare: Gunnar Ekelöf

Förlag: Bonniers förlag

VINGAR SOM BÄR

Författare: Mart Marend

Förlag: Krilon förlag

MEDDELANDEN FRÅN SINNEVÄRLDEN

Författare: Carl-Erik af Geijerstam

Förlag: Bonnier Alba

HÖGT ÄRADE TRANA

Författare: Nina Södergren

Förlag: Symposium

UTSIKT FRÅN EN GRÄSTUVA

Författare: Harry Martinson

Förlag: Bonniers förlag

NYA SIDOR OCH DAGSLJUS

Författare: Ragnar Thoursie

Förlag: Bonniers förlag

SNART GÅR JAG I SOMMAREN UT

Författare: Ann

Jäderlund

Förlag: Albert Bonniers förlag

POESI

EN RECENSENT liknade här förleden poesins situation i Sverige med en plats för avverkad skog. Att den litterära vegetation som finns kvar är en gles och ledsam plats.

Det är nog delvis sant – desto trevligare att försöka påminna om att det trots allt finns fantastiskt prunkande platser i poesin att besöka. Man får bara göra sig omaket att leta upp dem. Men inte ens det behövs här, förutsatt att man håller till godo med en högst subjektiv guidning. Temat är sommar. Hav, moln, mystik eller bara lätta vingus. Historiskt och bildligt under himlarnas svalflykt, barrskogsdoftande stigar och plötsligt inbrytande åskväder. Här skriks inget käckt "häng med!". Bara nästan, när Eva-Stina Byggmästar får inleda, ur nya samlingen *Barrskogarnas barn* (2014):
*nu drar vi i väg
på en skogs promenad,
in bland de ljuvligaste
gröna barren –*

Byggmästar fortsätter sitt igenkännliga tilltal, sitt vagabonderande i lyrikens blad- och blomrum, hon måste tillhöra en av samtidens mest egensinnigt framhårdande poeter vad gäller att formligen rycka läsaren i jackärmen. Jamen, kom! Se! Slit er från den grå lunk:

*men det är något otroligt
Vackert – JA! NÅGOT RIK-
TIGT
fint med ljusgröna lärkträd
vilka
framträder mot aningen
rufsiga
bakgrunder av tall och
pipan!*

HON BJUDER IN, blir rusig av björkar, tar avsprång i tidiga, kanske bortglömda poeter på vandringen, som Gurli Lindén i sin björkeufori:

*lychan utsäglig
björkar björkar björkar
björkar en tall*

BÅDE EVA-STINA Byggmästar och Gurli Lindén är finlandssvenska poeter. Lindén finns utgiven på svenska med ett tjugotal volymer, senast utgivna diktsamlingen på svenska kom 2006, och man förstår att det finns släktskap mellan de båda poeterna vad gäller känslan för naturen, hos Lindén med

en dragning åt det mystiska. Hon har även ägnat sig åt bildkonstnären Hilma af Klints andliga bildvärld.

Om Byggmästar i sin nya diktsamling uppehåller sig helt i skogarna, så finns det särskilt en poet, nämligen Gunnar Ekelöf, som jag vill gå till när det gäller sommarnattens mystik fångad perfekt i dikten *Eufori*, (1941) som här återges i brottstycken.

Ekelöf beskrev uppgåendet i varat genom en vardaglig platsangivelse:

*Du sitter i trädgården
ensam med anteckningsbo-
ken, en smörgås, pluntan och
pipan.*

*Det är natt men så lugnt
att ljuset brinner utan att
fladdra...*

ALLT EFTER SOM natt blir till gryning leder dikten mot en känsla där allt är i ett; livet och döden samsas:

*... Hela naturen stark av
kärlek och död omkring dig.*

KANSKE HAR denna dikt blivit så omtyckt just för dess enkla, stillsamma väg in mot ett djupare, nästan extatiskt tillstånd man kan känna igen i sommarnattens hela spektrum:

*...Ja, vara ett med natten,
ett med mig själv, med ljusets
låga...*

*ett med blommornas flock-
ar som lutar sig ut ur dunk-
let och*

*lyssnar
till något jag hade på tung-
an att säga men aldrig fick
utsagt...*

*...och att det porlar inom
mig av renaste lycka!*

EN ANNAN DIKT, även den mystisk på ett finurligt vis, hittar jag i en liten fin egenutgivning från i fjol: *Vingar som bär av fotografen och "bokmakaren"* Mart Marends debut med haikudiker och foton:

*Vinglöst maneten
flyger fram över botten.
Inget öra hör.*

VATTEN OCH barnets räds- la för att inte kunna simma hör sommaren till. Poeten Carl-Erik af Geijerstam har formulerat detta så fint i utgåvan *Meddelanden från sinnevärlden* (1994):

*(Mor) visade på mina
armar och ben och sade: "Här
bor simkonsten, här inne i
händerna och ner genom hela
kroppen ända ut till täspet-
sarna. Den finns här, fast du
inte vet om den, för den sover
ännu och kan bara bli väckt
av vattnet. Och den vill bli
väckt."*

Kan man tänka sig bättre poesipedagogik!

Från ett öländskt diktarperspektiv citerar jag en av naturens och djurens mästerliga uttolkare, Nina Södergren, ur samlingen *Högt ärade trana*, som kom 2013:

*Somliga sommarkvällar
ammarm havet stränderna*

*tills det somnar
i sin egen sövande rytm
I stillheten anas miraklet
Fred på jorden
Vipan har lagt sina ägg
i gräset.*

VILL MANGÅ en prosalyrisk stig med allvarligare ton finns alltid Harry Martinsons klassiker *Utsikt från en grästuva* att begrunda: "Vill man komma naturen in på livet får man inte jaga efter den som om den började där eller där...", skriver han klokt.

Kort är sommaren. Man gläds och bävar. Oroligt undrar man kanske hur molnen kommer och går. Vad som drar ihop sig. Så bra gestaltat i *Vittne från 1952* av Ragnar Thoursie:

*Dagen står dukad,
sommars doftar brödet
och porlinssskyn klingar.
Svärmen av löv i det flitiga
trädet
brummar som bin om fre-
dens sötma.*

*Sedan pansarkommer ett
moln,
det åskar i servisen
myggsirenerna börjar tjuta
och fjärilen står startklar
med skälvande vingar...*

SNART GÅR JAG i sommaren ut, skrev Ann Jäderlund 1990.

Ja, låt oss gå ut i sommaren. Låt oss hoppas att fredens sötma får följa våra valda stigar.

TINA PERSSON

